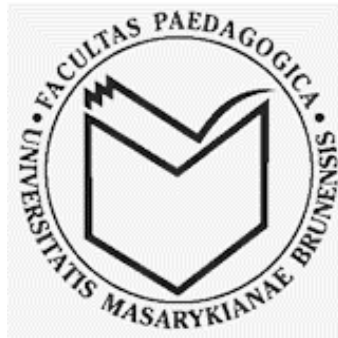

Jan Březa, 221475

Masarykova univerzita
Pedagogická fakulta
Katedra občanské výchovy

**Sarrazin Thilo, Teror ctnosti – O hranicích
názorové svobody v Německu**

Seminární práce

Březa Jan

Brno 2020

Vypracoval:

Mgr. Jan Březa

Sarrazin Thilo, Teror ctnosti – O hranicích názorové svobody v Německu

Když jsem si vybíral knihu pro vypracování této seminární práce, vybíral jsem si především podle toho, co je mi blízké. Tuhle knihu jsem si vybral především kvůli tomu, že pojednává o Německu, které mi bylo vždy relativně blízké a také kvůli zájmu o média a témata spojené s nimi. Měl jsem tedy nějakou hrubou představu, co mne v knize čeká. Než se však dostanu k obsahu knihy, rád bych ještě uvedl pár základních faktů o autorovi, protože to s knihou souvisí.

1. Thilo Sarrazin – o autorovi

Thilo Sarrazin se narodil 12. února 1945 v Geře do rodiny doktora. Jeho otec byl protestant a rodinné kořeny prý sahají až k francouzským Huguenotům. Sarrazin byl talentované dítě – naučil se několik cizích jazyků a měl mnohostranné zájmy. Po absolvování základní vojenské služby nastoupil v roce 1967 na univerzitu v Bonnu, kde studoval ekonomii. V roce 1973 zde také odpromoval jako doktor ekonomie a společenských věd. V roce 1974 se stal členem SPD čili německé sociální demokracie a začal pracovat v Nadaci Friedricha Eberta jako vědecký pracovník. V roce 1975 začal pracovat na Spolkovém ministerstvu financí jako referent a tím začala jeho kariéra na různých ekonomických politických pozicích. Asi nejkontroverznější pozicí bylo jeho působení jako Předsedy obchodního vedení v roce 1990 v Treuhandanstalt, což byla organizace, která měla za úkol provést privatizaci společností NDR. Dodnes je tato organizace viněna z pohledu východních Němců za zničení východoněmeckých firem. Dále působil Sarrazin i třeba v Deutsche Bahn a v roce 2009 se stal předsedou německé Bundesbank. V roce 2010 napsal Sarrazin knihu - Německo páchá sebevraždu (Deutschland schafft sich ab), která se stala bestsellerem a vyvolala vlnu kontroverze. Díky které byl nakonec Sarrazin penzionován a i vyloučen z SPD. Po této knize pak dále napsal Německo Euro nepotřebuje a právě i Teror ctnosti nebo Nepřátelské převzetí: Jak islám brání pokroku a ohrožuje společnost. (Was-war-wann, 2020)

2. Teror ctnosti

Sarrazin píše knihu Teror ctnosti jako reakci na to, co se dělo po vydání jeho první knihy Německo páchá sebevraždu. Než se věnuje jednotlivým reakcím, věnuje se Sarrazin médiím a také názorové svobodě.

Sarrazin dělá historický exkurz do názorové svobody – na různých věcech ukazuje, jak se názorová svoboda v průběhu času měnila. Poukazuje na to, že třeba, co se sexuálních témat týče, tak západní společnost za posledních 40 let odstranila spoustu tabu. Ale stejně to, co v některých zemích je považováno za věci, o kterých se diskutuje, jinde to může být absolutní tabu. Sarrazin dále upozorňuje, že názorová svoboda je úzce svázána se svobodou projevu. „Společnosti, které uplatňují zákazy myslet a sdělovat, omezují svůj rozvoj.“ (Sarrazin, 2015, str. 24) Tyto zákazy jsou podmíněny zvyky, kulturou a náboženstvím. Sarrazin vnímá jako důležitý moment pro vzestup západu renesanci, která umožnila začátek názorové svobody a svobody projevu.

Sarrazin tvrdí, že lidé pokud se nemůžou spolehnout na vlastní názor, spoléhají se na ty, které považují za experty. „V minulých staletích to byli nejprve teologové, pak filozofové a básníci, později k nim přibyl tisk. Dnes jde především o zástupce médií a občas o mediálně schopného spisovatele nebo vědce.“ (Sarrazin, 2015, str. 25) Vzniklá mediální třída podle Sarrazina má moc ovlivňovat názory společnosti – „Nepravdivá zpravodajství týkající se určitého tématu, pokud početně výrazně převládají, tedy z lidské paměti vždy vytěsní ta pravdivá. Jestliže tedy média chtějí do té či oné míry dělat politiku, pak se chovají zcela racionálně, jestliže neustále opakují nepravdivá fakta, pokud tím slouží zamýšlenému účelu.“ (Sarrazin, 2015, str. 26) Sarrazin používá ve své knize pojem Dirka Kurbjuweita Běsnící občan: „Běsnící občan je tedy občan, který se z egoistických pudů či z všeobecné frustrovanosti obrací proti usnesením politiků a mediální tvorbě názorů.“ (Sarrazin, 2015, str. 28) Za běsnící občany považuje i Sarrazin příznivce jeho knih. Tvrdí, že tito lidé jsou velice často trestáni za svůj společenský názor a jsou právě dehonestováni a vykreslováni jako neurotičtí. Sarrazin se dále věnuje politické korektnosti – hledá její kořeny a nalézá je v osmdesátých letech v USA. Politickou korektnost pak převzaly všechny západní země a Sarrazin to vnímá jako podklad nové ideologie rovnosti, která prý dále vychází z marxismu a stává se celkově „náboženstvím rovnosti.“ Sarrazin tvrdí, že toto nové náboženství má následující prvky: 1) nerovnost je špatná, rovnost je dobrá, 2) Sekundární ctnost jako píle, přesnost a dochvilnost nemají žádnou větší cenu, 3) Kdo je bohatý, měl by se cítit vinen – ledaže si své peníze vydělal jako sportovec nebo popová hvězda. Kdo je chudý je obětí nespravedlnosti a nedostatečné rovnosti šancí, 4) Rozdíly v životních poměrech nespočívají v lidech, ale v okolnostech, 5) Lidské schopnosti ve své podstatě závisejí na vzdělání a výchově, vrozené rozdíly prakticky nehrají roli, 6) Mezi národy a etnicky neexistují žádné rozdíly, které přesahují čistě fyzický zjev, 7) Všechny kultury jsou rovnocenné: hodnotám a životním formám křesťanského Západu a západním průmyslovým zemím nenáleží žádné preference. Kdo si myslí něco jiného, smýšlí provinciálně a staví se

nepřátelsky vůči cizincům, 8) Islám je kulturou míru, 9) Chudobu a zaostalost ve světě mají v první řadě na svědomí západní průmyslové státy, 10) Muži a ženy se neliší žádnými vrozenými vlastnostmi, 11) Klasický obraz rodiny je přežitek. Děti otce ani matku nepotřebují, 12) národní stát je přežitek, národní specifika nenesou žádnou hodnotu. Nacionalita je spíše zlem, 13) všichni lidé na celém světě mají nejen stejná práva, nýbrž jsou si také rovni a všichni mají nárok na základní sociální zajištění německého sociálního státu, 14) děti jsou svobodnou volbou, všechny demografické problémy vyřeší přistěhovalci. (Sarrazin, 2015, stránky 37 - 38) K novému náboženství mají blízko novináři, údajně jejich většina má být levicová, tudíž to podporuje v nich jejich pocit, že musí dohlížet na rovnostářství společnosti.

Sarrazin popisuje dále taky současnou situaci Německa – malou porodnost u Němců, neochotu mít děti, stárnutí populace, imigrace z muslimských zemí, rozdíly mezi migranty z muslimských a ostatních zemí, vyšší porodnost imigrantů než Němců.

Tvrdí, že v Německu vzniká situace, kdy některé názory není možné vyslovit nahlas. Politikové vytváří, dle vzoru románu 1984, newspeak a kdo je označen za rasistu, je sankcionován společností – obcován z ní ven. „Skandalizace většinou vychází z několika vůdčích medií a velká smečka novinářů, opisujících od sebe navzájem a budící nové a nové emoce, vzápětí pádí v jejich šlépějích.“ (Sarrazin, 2015, str. 101) Novináři také mají tendence o některých tématech prostě mlčet. A o čem média mlčí, to neexistuje.

Sarrazin hledá různé poznatky z historie u Machiavelliho nebo Tocquevilla u Freuda si všímá především toho, jak tabuizované věci dostávají nová a nová jména (např. negr – černý – africký Američan). Dále se věnuje Spirále mlčení – Elisabeth Noelle-Neumannová ve svých výzkumech potvrdila, že vlastně jen těžko existuje něco, co bychom mohli pojmenovat jako veřejné mínění – spíš je to nějaká pozice, kterou lidé nepopírají a někteří to dělají nedobrovolně. „Lidé se neradi doznávají k názorům, jež nevnímají jako většinové mínění, a hlásí se tím statečněji k nějakému názoru, čím spíše mohou předpokládat, že tento názor odráží postoje většiny.“ (Sarrazin, 2015, str. 125) Lidé tedy si vybírají raději takové názory, u kterých mají pocit, že je za ně společnost nepotrestá – a proto zkoumají své pseudoprostředí. Navíc se vždy najde nějaká organizace, která ve jménu boje za pravdu vytváří teror – Sarrazin z minulosti připomíná inkvizici nebo radikální křídlo Francouzské revoluce. A tak pro dobro se dá i zabít: „Bomby svržené na Londýn i Pearl Harbour byly zlé, neboť sloužily šíření agresivní vlády násilí. Avšak bomby svržené na Tokio nebo Drážďany byly dobré, neboť právě kvůli tomu, aby se tato vláda neujala moci, na tato města padaly – přestože v obou případech nejvíce zasáhly nezúčastněné a nevinné lidi. (Sarrazin, 2015, str. 196)

Jde to tak daleko, že i některá slova jsou považována za správná a nesprávná. Nedávno se i v českých médiích objevilo, že němečtí úředníci dostali metodický pokyn, aby nepoužívali slovo cizinec ale „člověk s mezinárodní minulostí“. Musí se přejmenovávat firemní značky nebo i třeba sladkosti. Sarrazin to považuje za barvení věcí na růžovo a zabránění přínosu plnému významu. To má pak vliv i na realitu.

Sarrazin v poslední části knihy vyjmenovává tzv. 14 axiomů posedlosti ctnosti a uvádí, proč se tyto axiomy mýlí – nebudu vyjmenovávat všechny, ale asi ty nejdůležitější: 1) Nerovnost je špatná, rovnost je dobrá – nerovnost je podle něj přirozená věc, navíc dle statistiky má kulturně homogenní společnost méně problémů. Dále pak taky bez diferenciacie neexistuje soutěž. 2) Druhotné ctnosti nejsou důležité – za druhotné ctnosti považuje Sarrazin věci jako píli, dochvilnost. Ty jak tvrdí, některým národům chybí, protože nejsou součástí jejich kultury. 3) Kdo je bohatý, nechť má pocit viny – z vlastnictví majetku vzniká závist u ostatních. Proto vznikají různé dědické daně. 7) Všechny kultury jsou si rovnocenné – Sarrazin popisuje, že jsou rozdíly mezi lidmi a taky v kulturách. Člověk z rovníkové Afriky bude asi lepším běžcem než Asiat. Dále popisuje, že i v jednom národu existují rozdílné povahy lidí a rozdílný pohled na věc. Srovnává např., jak moc jsou úspěšní Indové, Vietnamci a muslimové v současné německé společnosti. Kdo z nich je víc cílevědomý. Dále se v axiomu 8) vyjadřuje k islámu – říká, že neprošel modernizací. A navíc roste jeho extrémismus. Islám údajně není kompatibilní s naším pohledem na demokracii. Ukazuje na Turecko, které, i když se k modelu západní demokracie přibližuje nejbliž, pořád toleruje věci jako dohodnuté sňatky případně vraždy ze cti. Poukazuje taky na to, že Islám není tolerantní. Ve spoustě islámských zemí je trestné třeba vlastnit Bibli. V Německu navíc narůstá počet mladých extrémistů a „18 procent (mladých muslimů) nepovažuje za možné sloučit své náboženství s německou společností.“ (Sarrazin, 2015, str. 275). Dále pak Sarrazin tvrdí, že západní svět nikomu nic nedluží. Ano, sice odvážel z kolonií zdroje, ale svým působením zlepšil celkový život lidí v těchto koloniích a díky objevům spoustě lidí život ulehčil a také zachránil či prodloužil. Vyjadřuje se k současné krizi rodiny i rozdílům mezi muži a ženami. V obou záležitostech je konzervativní. Je např. proti sňatkům homosexuálů. Sarrazin také upozorňuje, že pokud se nebude zvyšovat porodnost, není možné udržet sociální systém a třeba výšku německých důchodů. Dle jeho názoru migrace situaci nepomůže, protože klesá úroveň vzdělání a děti imigrantů nemají druhotné ctnosti, tudíž i klesá úroveň celé společnosti.

Velkou část knihy se Sarrazin věnuje reakcím na jeho první knihu. Pro českého čtenáře je tato část velmi náročná, protože Sarrazin jmenuje spoustu různých osobností a spoustu různých reakcí na jeho knihu. Podle popsaného je vidět, že kniha doopravdy v Německu způsobila

mnoho reakcí. Od ignorace, kdy třeba Angela Merkelová odmítla knihu číst nebo se k ní vyjadřovat, po reakce negativní, které vycházejí především od novinářů (Sarrazin tvrdí, že většina ji však vůbec nečetla a jen opisovala od sebe navzájem rasistické názory, které v knize nejsou), až po pozitivní především od „běsnících občanů.“ Za knihu byl vyloučen z SPD, přišel o místo a jeho manželka také raději odešla do důchodu, psychicky onemocněla a navíc třeba nemohla mít ani přednášku o pedagogice, které se celý život věnovala.

3. Závěr

Knih Thila Sarrazina poskytuje náhled do problémů, které současné Německo řeší. Autorovi nelze upřít snahu o pojmenování těchto problémů. Svoji knihu se snaží také psát tak, že přináší fakta, které se pak snaží interpretovat. Problémy, které pojmenovává, jsou zřejmě pro většinu Němců ty, které je pálí. Především je to doopravdy strach z německého „umírání“. Snad i proto mají Sarrazinovy knihy takový ohlas.

Upřímně mne v některých názorech Sarrazin velice překvapoval – hlavně proto, že celý život reprezentoval levicovou stranu. Sarrazin ale svými názory do levice, především z českého pohledu, moc nezapadá. Pokud bych text neznal a dal by mi ho někdo k přečtení a zeptal se mne na autora, tak bych ve velké části tipoval Václava Klause.

Pravdu má Sarrazin v tom, že nerovnosti mezi lidmi existují. A je velkou otázkou, zda je tedy rovnat a potírat. Jestli to efektivně něco řeší a jestli je to řešení pro naši budoucnost. Svět je nespravedlivý a nerovný.

Ovšem jak se teda snažit třeba o integraci přistěhovalců, pokud se jim neposkytne rozumná šance? Na druhou stranu je pravda, že svou kulturu jen tak člověk ze sebe nevymaže a obvykle, i když se odstěhuje do jiné země, tak svou kulturu si nese sebou a nechce se jí vzdát. A práci, kterou by Němec zvládnul, bude mít člověk bez základního vzdělání a z cizí kultury, problémy vykonávat.

Sarrazinova kniha by rozhodně neměla patřit mezi libri prohibiti, měla by být impulzem pro diskuzi v celé společnosti. I tím by nepůsobila jako něco mystického, co jedni hltají dokola a druzí zavrhnou bez čtení. Společnost by měla vést dialog i o věcech nepříjemných a tabuizovaných – vše by však mělo probíhat v mezích slušnosti a demokracie.

Jan Březa, 221475

Zdroje:

Sarrazin, T. (2015). *Teror ctnosti: O hranicích názorové svobody v Německu*. Praha: Academia.

Was-war-wann. (28. 10 2020). *Was-war-wann*. Načteno z Was-war-wann: https://www.was-war-wann.de/personen/thilo_sarrazin.html

<https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/clanek/berlin-chce-zakazat-slovo-cizinec-ma-se-rikat-clovek-s-mezinarodni-minulosti-40338157> získáno 28.10.20

<https://www.idnes.cz/wiki/obecne/thilo-sarrazin.K5095567> získáno 28.10.20